

4 810-1390 Dauland 59^a

**GEREFORMEERDE KERK
VAN ROTTERDAM - ZUID (KATENDRECHT)**

Valsche Leer of...

Beproefde Waarheid?

VALSCHE LEER OF ... BEPROEFDE WAARHEID?

Geliefde Broeders en Zusters,

Na het artikel over het heengaan der vijf ambtsdragers, waarop door onze vier predikanten reeds van bescheid werd gediend, heeft de Kerkeraad der z.g. vrijgemaakte Gereformeerde Kerk van Rotterdam-Zuid opnieuw een tweetal blaadjes het licht doen zien, die tot opschrift dragen: „**De kenmerken der ware en der valsche Kerk**”.

Hoe onaangenaam deze — ons opgedrongen — pennestrijd ons ook moge zijn, toch meenen wij èn terwille van de gemeente èn ter wille van de gescheiden broeders zelf, ook deze artikelen niet onbeantwoord te mogen laten.

Zij behelzen toch niet maar een aanval op personen, maar op de Kerk des Heeren zèlf. Zij pogen het bewijs te leveren (en in een in uitzicht gesteld vervolg zal deze bewijsvoering nog worden voortgezet), dat de Gereformeerde Kerken, waartoe de broeders tot nu toe behoorden, de kenmerken der ware Kerk hebben verloren, en die der valsche kerk kennelijk vertoonen.

Niet voor niets getroosten de broeders zich zooveel moeite om deze, ook naar hun eigen oordeel, krasse uitspraak te staven.

Zij gevoelen wel, dat hiervan voor de beoordeeling van hun daad van kerkscheuring alles afhangt.

Kunnen zij hun zware beschuldiging waarmaken, dan is hun heengaan niet anders geweest dan een daad van eenvoudige gehoorzaamheid des geloofs. Kunnen zij dit niet, dan is daarmee hun optreden als zonde voor God veroordeeld.

Daarom is het van het grootste belang, de gronden die zij voor hun bewering bijbrengen, aan een ernstig onderzoek te onderwerpen.

Zooals ieder weet, is het eerste „merkteeken” der ware Kerk volgens art. 29 van de Geloofsbelijdenis de reine prediking des Evangelies. Welnu, reeds dat eerste èn voornaamste kenmerk zou volgens de broeders bij de Gereformeerde Kerken ontbreken.

Als eerste bewijs hiervoor voeren zij aan... de exemplarische preekmethode!

Alsof art. 39 van onze Geloofsbelijdenis een bepaalde preekmethode zou voorschrijven!

Ieder die eenigszins der zake kundig is, weet wel dat het daar gaat om veel ernstiger dingen, n.l. om het zuiver houden van de leer der waarheid. Eerst wanneer de prediking van Schrift en belijdenis afwijkt, wanneer de weg der zaligheid niet meer zuiver verkondigd wordt, mag men zeggen dat de reine predikatie des Evangelies wordt gemist. En zelfs dan nog moet men met dit oordeel niet al te gauw klaar staan; alleen dan is het gewettigd, zegt Calvijn, als de afwijking de groote hoofdzaken des geloofs betreft, dat er een eenig God is, dat Christus waarachtig God is, dat wij uit louter genade zalig worden, enz. (Instit. IV, 1, 12).

De broeders vinden het echter al voldoende, als „vele predikanten” niet de preekmethode volgen, die zij de juiste achten!

En wat nu nader die kwestie van de preekmethoden zelf betreft, is de zaak deze. Inderdaad is door sommige predikanten in de laatste jaren bij de behandeling van historische stoffen, vooral uit het Oude Testament, een nieuwe methode bepleit en toegepast, de z.g. „heilshistorische”

methode. Zij noemden die zelf ook wel de „christocentrische” methode, terwijl zij de wijze, waarop anderen dergelijke stoffen dikwijls behandelden, het etiket „exemplarisch” opdrukten. Tegen het een zoowel als het ander zijn zeer ernstige bedenkingen in te brengen. En in ieder geval is het geheel bezijden de waarheid wanneer in het artikel van de broeders de indruk wordt gewekt, alsof heel de prediking van „vele predikanten” in de Gereformeerde Kerken eigenlijk hierop neerkomen zou: „Die of die bijbelheilige heeft in een bepaalde situatie zus of zoo gehandeld, nu moeten wij in soortgelijke situaties precies eender handelen”.

Dat is niets minder dan laster.

Zulk een moraal-prediking — want dat zou de ware naam zijn — wordt van geen enkelen Gereformeerden kansel gehoord.

Zondag op Zondag wordt door al onze predikanten de Christus gepredikt als de eenige Zaligmaker, buiten Wien nergens eenige zaligheid te zoeken of te vinden is. Bij alle gebrek dat hun aankleeft, zijn zij allen getrouw aan het devies: „Ik heb mij niet voorgenomen iets te weten onder u dan Jezus Christus en Dien gekruisigd”.

De discussie over de wijze waarop dit Christocentrisch karakter der prediking het best tot zijn recht kan komen, is nog in vollen gang. Ieder Dienaar des Woords zal zeker gaarne zijn winst willen doen met de vele goede opmerkingen door de voorstanders der heilshistorische methode gemaakt; maar men vergete toch niet dat deze methode nog in de kinderschoenen staat, en naar het getuigenis van haar vurigste pleitbezorgers, nog slechts tastend haar weg zoekt. Zij lokt veel critiek uit, ook van de zijde der gemeente. Ons zijn de voorbeelden bekend, dat ook op plaatsen, waar „heilshistorisch” wordt gepreekt, vele eenvoudigen zeggen: „De preek zegt mij zoo weinig, het gaat mij boven 't hoofd, ik word er niet door gebouwd en gesterkt”. Maar gaat het dan aan, bij dezen stand van zaken, de „heilshistorische” methode te proclameeren tot de eenig ware en alleen Gereformeerde, ja ze te verheffen tot maatstaf van recht-zinnigheid? Doet men dat toch, dan werpt men daarmee een onverdienden blaam op schier heel ons Gereformeerde vorgeslacht: de groote Reformatoren, Calvijn niet uitgezonderd, de vaderen der afscheiding, ook Professor Hoekstra, dien de broeders als getuige te nemen, „exemplarisch” gepreekt! Maar dan heeft, op het standpunt onzer beschuldigers, de Gereformeerde Kerk tot voor enkele jaren de reine prediking des Woords gemist!

Wij kunnen dit eerste argument dan ook moeilijk ernstig nemen, en ook de broeders zelf zullen het bij nadere overweging als van nul en geener waarde moeten wegwerpen.

Maar staat het niet anders met den tweeden grond, dien zij aanvoeren: de verklaring van 1905, dat „volgens de belijdenis onzer Kerken, het zaad des Verbonds, krachtens de belofte Gods, te houden is voor wedergeboren en in Christus geheiligd, totdat bij het opwassen uit hun wandel of leer het tegendeel blijkt”?

De broeders noemen dit kortweg onreine predikatie des Woords.

Dit oordeel zou niet te scherp zijn, wanneer in deze verklaring geleerd werd, dat alle gedoopte kinderen wedergeboren **zijn**. Deze opvatting die door sommigen in de kringen der thans bezwaarden werd voorgestaan, heeft de Synode van 1942 echter juist met kracht afgewezen. Zij zelf, zoowel als haar voorgangster van 1905, liet op de boven aangehaalde verklaring in één adem volgen: dat dit oordeel der liefde geenszins zeggen wil, dat elk kind dat gedoopt wordt, metterdaad wedergeboren zou **zijn**. Zij heeft alleen maar uitgesproken, dat wij de kinderen des

Verbonds naar den aard der liefde zoo hebben te **beschouwen** en te **behandelen**. Niets minder. Maar ook niets meer.

Dit toonen de broeders thans trouwens heel goed begrepen te hebben. Wij geven deze herinnering dan ook terwille van anderen, en niet voor hen. Zij schrijven zelf dat wij volgens de Synode de kinderen der geloovigen als wedergeborenen hebben te **zien** en te **bejegenen**. Dat is precies hetzelfde als wat de Synode noemt: **beschouwen** en **behandelen**. Zooals wij ook de volwassen belijders als echte geloovigen hebben te beschouwen en te behandelen, totdat onverhoopt soms het tegendeel blijkt.

Maar ook tegen dit oordeel der liefde, althans ten opzichte van de kinderen, hebben de broeders ernstig bezwaar.

Zij kunnen dit noch in de Schrift, noch in de belijdenis vinden.

Dit verwondert ons zeer.

Om met de Schrift te beginnen: zij geeft ons voor dit oordeel der liefde zulk een vasten grond. Zooals de Synode er trouwens op wijst, dat het gegrond is, niet op een menschelijke onderstelling, maar op de belofte Gods. Laten wij één uit de vele beloften voor onze kinderen hier aanhalen: „Mij aangaande, dit is Mijn verbond met hen, zegt de Heere: Mijn Geest, die op u is, en Mijn woorden, die Ik in uw mond gelegd heb, die zullen van uw mond niet wijken, noch van den mond uws zaads, noch van den mond van het zaad uws zaads, zegt de Heere, van nu aan tot in eeuwigheid toe” (Jes. 59 : 21). Als de Heere zulk een duidelijke belofte geeft, zonder die aan eenige conditie te binden, zouden wij dan mogen zeggen: Ik moet er eerst iets van zien, eer ik het geloof; ik wacht eerst maar eens af wat mijn kind straks zal doen? Of mag en moet ik niet veeleer den troost van zulk een rijke belofte dankbaar en geloovig aanvaarden? Zoo we dit niet doen, loopen wij dan geen gevaar, het genadewerk, dat de Heere menigmaal (gelijk allen toestemmen) reeds in jonge kinderharten tot stand brengt, te miskennen, en ons daardoor schuldig te maken aan de groote zonde, waarvoor de Heere Christus zoo ernstig waarschuwt: Ziet toe dat gij niet een van deze kleinen veracht? En welke troost hebben we dan ook, indien de Heere een van onze kinderen wegneemt in de prille jeugd? En hoe zullen we onze opwassende kinderen opwekken de beloften Gods te gelooven, indien wij zelf aarzelend en schouderophalend tegenover diezelfde beloften staan?

Maar de Schrift geeft ons niet alleen grond voor dit oordeel der liefde, doch gaat er ons ook in voor. Zij leert ons steeds de gemeente — en daar behooren immers ook de kinderen bij — zien niet als een gemeente die nog verlost moet worden, maar die de verlossing reeds deelachtig is. Met de heerlijkste namen wordt zij genoemd; en die eerenamen gelden zoowel de kinderen als de volwassenen. Of zou iemand durven beweren, wanneer Paulus de gemeenten aanspreekt als heiligen, geloovigen, geheiligden in Christus Jezus, ja zelfs als uitverkorenen en beminden (Col. 3 : 12) dat hij dan alleen de volwassen belijders bedoelt? Of wanneer Petrus het uitjubelt: „Geloof zij de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, Die naar Zijn groote barmhartigheid ons heeft wedergeboren tot een levende hoop!” sluit hij dan misschien de kinderen uit? Neen, de apostelen beschouwen en behandelen al de leden der gemeente, grooten en kleinen, naar den aard der liefde als echte geloovigen, als kinderen Gods in den vollen zin des Woords. Zooals trouwens ieder Dienaar des Woords doet, als hij de gemeente aanspreekt als broeders en zusters in onzen Heere Jezus Christus: wie dat werkelijk meent, toont daarmee in feite te staan op het standpunt van 1905.

Natuurlijk wil deze aanspraak, ook in den mond der apostelen, en van zulke predikanten „geenszins zeggen, dat nu elk belijdend lid, of

ook elk kind der gemeente metterdaad wedergeboren zou zijn". Het oordeel der liefde, dat een ander over mij heeft, kan voor mij nooit een grond zijn om er op te steunen voor de eeuwigheid. De Synode van 1905 heeft er dan ook, al weer in één adem met de uitspraak van het „houden voor", aan herinnerd dat alleen wie geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden. Wie niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden ook al is hij gedoopt. Zooals de Synode van 1943 ons op 't hart gebonden heeft, dat alle kinderen der geloovigen, als kinderen des Verbonds gewezen moeten worden zoowel op het groote voorrecht dat zij bezitten, als op hun zware verantwoordelijkheid, indien zij op zoo groote zaligheid geen acht geven.

Voor dit laatste moeten wij onze kinderen ernstig waarschuwen, en hen daarentegen met alle kracht opwekken tot geloovige aanvaarding der beloften Gods, tot geloovige overgave aan Jezus Christus. Maar nog eens: hoe zouden wij dit kunnen doen, wanneer wij zelf twijfelend tegenover die beloften staan, een afwachtende houding aannemen, inplaats van onze kinderen, in het licht dier belofte, te zien als een zaad dat de Heere gezegend heeft!

Het lijkt ons niet zonder belang, er ook even op te wijzen, dat ook onze Gereformeerde vaders van ouds af dezelfde beschouwing van de kinderen des Verbonds hebben voorgestaan.

Zoo heel dikwijls toch wordt de gedachte gekoesterd, alsof we in die uitspraak van 1905 te doen zouden hebben met een Kuyperiaansche nieuwigheid.

Niets is minder waar dan dat. Bij onze oude theologen uit alle perioden vinden we niet alleen dezelfde beschouwing, maar ook letterlijk dezelfde bewoordingen!

Ziehier enkele voorbeelden uit de talloos vele die we zouden kunnen noemen.

De conferentie der contra-Reonstranten in 1611, waaraan verschillende van de meest invloedrijke leden der Dordtsche Synode deelnamen, sprak het volgende uit:

„Niet, dat in der daad en waarheid alle kleine kinderen, die van geloovige ouders worden geboren, den Heiligen Geest der wedergeboorte hebben ontvangen, doch gelijk niet alle volwassenen, die het geloof belijden en daarop gedoopt werden, den Geest der wedergeboorte hebben, maar nochtans van ons naar 't oordeel der liefde daarvoor allen moeten worden gehouden, zoolang zij het contrarie niet openlijk vertoonen, zoo is 't, dat wij dit naar ditzelfde oordeel der liefde moeten gelooven van alle kleine kinderen die van geloovige ouders worden geboren en gedoopt worden, tot den tijd toe zij zichzelf in 't opwassen anders betoonen".

En Wilhelmus à Brakel, een man die altijd het volle vertrouwen had van ons Gereformeerde volk, schrijft in zijn Redelijke Godsdienst, in het hoofdstuk over den Doop:

„Dewijl de kinderen der bondgenooten niets betoonen dat voor of tegen is, zoo hebben wij ze niet te onderscheiden, maar krachtens de belofte Gods voor kinderen Gods te houden, totdat zij het tegendeel betoonen".

Eindelijk nog een citaat uit den kring der Afscheiding. Het is van Ds. Gispén, uit diens verklaring van de Geloofsbelijdenis, die in 1868 uitgegeven werd:

„De bedeeing van Gods genade in Christus omvat de gansche zichtbare Kerk en haar zaad, tot in de verste geslachten. Abraham niet alleen,

maar ook de ingeborenen zijns huizes en de gekochten met geld, Lydia en haar huis, de stokbewaarder en geheel zijn huis, zij **worden geacht geloovig te zijn**, en ontvangen het Sacrament ten teeken en zegel der goedgunstigheid Gods, **tenzij zij door woord en daad het tegendeel toonen te zijn** en van de gemeente uitgeworpen worden".

Trouwens, ook Hendrik de Cock zelf, de Vader der Afscheiding, was deze opvatting toegedaan. Niemand minder dan Prof. Schilder, die ook zelf toen nog volkomen achter de uitspraak van 1905 stond, heeft dit destijds tegenover de Christelijke Gereformeerden met de stukken aangetoond. „De verbondsbetrekking, aldus Prof. Schilder, die De Cock in de gemeente meer en meer gehandhaafd en erkend wil zien, vereischt, dat men naar **het oordeel der liefde** elkaar bejegenen zal. **Wat is dat oordeel?** Dat men van elkaar aanneemt, dat God door het Woord het genadeverbond als aanbod der genade elkaar heeft doen toekomen? Maar dat behoeft men niet te oordeelen naar den aard der liefde, doch dat spreekt vanzelf. Neen, natuurlijk bedoelt De Cock, dat men van elkaar moet aannemen dat men de goederen (**geestelijke goederen**) van dat verbond subjectief deelachtig is, **tenzij het tegendeel blijkt**".

Wij geven deze aanhalingen niet, omdat wat de vaders schreven het einde van alle tegenspreken zou zijn. Maar toch is hun eenparig getuigenis voor ons niet zonder groote beteekenis. Wanneer het „houden voor totdat" „onreine predikstem des Woords" bevat, dan is die onreine prediking er geweest bij de mannen van de Dordtsche Synode, bij vader Brakel, bij den ouden Gispén en tal van anderen. Ja, dan gaat deze beschuldiging ook Prof. Schilder niet voorbij. Moet dit onze aanklagers niet iets te zeggen hebben? Wij bekennen eerlijk: ons stelt het wel eenigermate gerust.

Rest eindelijk nog de beschuldiging van onreine bediening der Sacramenten.

Met de fundeering van deze aanklacht maken de broeders het zich erg gemakkelijk. Eén zinnetje uit het antwoord van onzen Kerkeraad op een bij hem ingediend dogmatisch bezwaarschrift, is voor hen voldoende bewijs. Dit zinnetje n.l., door ons met instemming overgenomen uit het Praeadvies van Commissie I aan de Synode van 1943: „Het is toch duidelijk, dat de wedergeboorte en de afwassing der zonden hier (te weten in Hand. 22 : 16 en Titus 3 : 5) voorkomen als gaven die aan den doopeling **zijn geschonken**".

Deze woorden zoo meent men, zijn in lijnrechten strijd met antw. 66 van onzen Catechismus, waar de Sacramenten teekenen en zegelen van de **belofte** des Evangelies worden genoemd. Ook in antw. 71 zou de Catech. blijk geven van een heel andere opvatting van Hand. 22 : 16 en Tit. 3 : 5; immers onder verwijzing naar deze beide Schriftplaatsen zegt hij daar: Deze **belofte** wordt ook herhaald, waar de Schrift den Doop het bad der wedergeboorte en de afwassing der zonden noemt.

Op suggestieve wijze worden de twee opvattingen tegenover elkaar gesteld: „Kerkeraad en Synode zeggen: ‚gaven, die aan de doopeling zijn **geschonken**‘, de Catechismus zegt: ‚deze belofte‘. Kerkeraad en Synode zeggen: ‚De beloofde zaak wordt verzegeld‘, de Catechismus zegt: ‚De belofte wordt verzegeld‘".

Toch is ook deze argumentatie, nader beschouwd, zoo door en door voos. Wanneer de broeders hier een tegenstelling zien, dan geven ze daarmee blijk noch de Schrift, noch den Catechismus op dit punt ernstig te hebben onderzocht.

Hadden de broeders b.v. eerst eens Rom. 4 : 11 opgeslagen, waarnaar

aan den voet van antw. 66 verwezen wordt, dan zouden ze zeker voorzigtiger zijn geweest. Daar wordt van Abraham gezegd: „Hij heeft het teeken der besnijdenis ontvangen tot een zegel der **rechtvaardigheid des geloofs**, die hem in de voorhuid was toegerekend”. Wat is de rechtvaardigheid des geloofs anders dan de beloofde zaak? Staat er niet duidelijk, dat Abraham die vóór de besnijdenis reeds ontvangen had? En diende de besnijdenis niet juist als een zegel voor de rechtvaardigheid des geloofs, dus van die beloofde zaak? En dan te weten dat dit de voornaamste plaats is, waarop de definitie van de Sacramenten in antw. 66 berust!

Hadden de broeders ook den Catechismus zelf maar beter gelezen! Dan waren ze, voor de verklaring van Hand. 22 : 16 en Titus 3 : 5, niet bij antw. 71 blijven staan. Wij verkeerden toch in de gelukkige omstandigheid, dat in antw. 73 een vrij breede bespreking van deze beide plaatsen gegeven wordt. „Waarom noemt dan de Heilige Geest de Doop het bad der wedergeboorte en de afwassching der zonden?” zoo wordt daar gevraagd. En het antwoord luidt: „God spreekt alzoo niet zonder groote oorzaak, namelijk niet alleen om ons daarmee te leeren... maar veelmeer, om ons door dit Goddelijk pand en waarteeken te verzekeren, dat wij zoo waarachtiglijk van onze zonden geestelijk gewasschen **zijn**, als wij uitwendig met het doopwater gewasschen **worden**” God verzekert ons dus, **niet**, dat wij láter nog eens van onze zonden gewasschen zullen worden, maar dat wij reeds geestelijk gewasschen **zijn**. En Hij verzekert ons dat niet pas jaren daarná, maar reeds op 't moment van onzen doop: als wij met het doopwater gewasschen **worden**, betuigt de Heere daardoor, dat wij van onze zonden gewasschen **zijn**. Is dat een verzegeling van geschonken gaven, van de beloofde zaak, of niet? Ursinus zelf herhaalt het trouwens uit den treure, dat de Sacramenten „teekenen en zegelen van de geschonken en toegepaste beloften der genade” zijn.

Reeds dit weinige is genoeg, om ieder die onbevangen oordeelt, te doen zien, welk een volkomen overeenstemming er bestaat tusschen wat „Synode en Kerkeraad zeggen” en wat „de Catechismus zegt”.

En nu versta men ons ook hier niet verkeerd. Noch de Catechismus, noch Ursinus, noch wij bedoelen te zeggen, dat allen die gedoopt worden, metterdaad deze genade reeds ontvangen hebben, of zelfs zullen ontvangen. De Doop maakt geloof en bekeering niet overbodig, maar eischt ze veeleer, en verplicht er toe. Wie niet gelooft, zal als bondsbreker geoordeeld worden. Maar het ongelooft der afvallige bondskinderen kan de waarachtigheid Gods in Woord en Sacrament niet te niet maken. Al ontving Simon de toovenaar alleen het teeken, zonder de beteekende zaak, toch bleef daarom de Doop voor Paulus evengoed „een zeker en vast teeken, en een instrument van den Heiligen Geest, om hem te verzekeren aangaande de **ontvangen genade**, en deze in hem te vermeerderen. En evenzoo moet ten aanzien van de kinderen geoordeeld worden” (Ursinus).

Ook wij willen met den grootsten nadruk handhaven zoowel den eisch als de belofte des Verbonds. Evenwel niet in dien zin, alsof Gods vervulling van Zijn belofte afhankelijk zou zijn van onze vervulling van den eisch. Alsof God eerst alleen Zijn bloote „belofte” ons zou geschonken hebben, en wij pas in den weg van, dat is dus **na** of **door** de vervulling van den Verbondseisch in het bezit zouden komen van de „beloofde zaak”. Zulk een scheiding tusschen belofte en beloofde zaak is onbijbelsch en ook ongereformeerd. De broeders zouden er wel aan hebben gedaan, zich hier meer te oriënteren aan wat b.v. Prof. Greydanus zegt van de beloften Gods: „Een belofte is een vrijmachtige beschikking, een souverain

geven, dat zich doorzet, onafhankelijk van het doen van hem, aan wien de belofte gegeven wordt, zonder diens medewerking" (Comm. Rom. DI II blz. 416). Ook Professor Schilder merkte indertijd tegenover een Christelijk Gereformeerden scribent op, dat het „fataal (is), wanneer (men) geen plaats meer heeft voor de leer, dat ook geloof en bekeerling weldaden des Verbonds zijn". Gods genadewerking waardoor Hij Zijn belofte vervult, gaat aan onze geloofswerkzaamheid, en aan heel de „nieuwe gehoorzaamheid" waartoe de Doop ons vermaant en-verplicht, vooraf. Niet eerst op het oogenblik, dat wij met bewustheid gelooven, ontvangen wij deel aan de genade Gods; maar ook ons gelooven zelf is vrucht van de genade die Hij ons geschonken heeft (Ef. 2 : 8). Geloovig terugziende op den Doop, dien wij als kleine kinderen ontvingen, bekennen wij de vaderlijke goedheid en barmhartigheid Gods, die Hij ons niet nu eerst, maar lang te voren bewezen heeft, en roemen wij met David: Van den schoot mijner moeder af zijt Gij mijn God (Ps. 22 : 11); en bij 't vooruitzien in de toekomst, dient diezelfde Doop ons tot een getuigenis, dat Hij in eeuwigheid onze God zal blijven, ons zijnde een genadig Vader (Gel.bel. Art. 34).

De dubbele beschuldiging die tegen onze Kerken werd ingebracht, is uit het bovenstaande onomstootelijk gebleken een valsche beschuldiging te zijn.

Wij wijzen haar, ofschoon met ootmoedige belijdenis van onze vele ook kerkelijke zonden, met de grootste beslistheid af.

De Gereformeerde Kerken mochten, bij alle gebrek, door de genade Gods zoowel de reine predikatie des Evangelies als de zuivere bediening der Sacramenten behouden.

Maar daarom is de weg, die de gescheiden broeders betraden, ook zulk een diep zondige en eigenwillige weg.

Het is niet de weg der reformatie, maar die der scheurmakerij.

Moge de Heere er hun oogen alsnog voor openen.

En ontferme Hij Zich over heel Zijn jammerlijk verdeelde Kerk in Nederland!

In opdracht van den Kerkeraad,

Namens het Moderamen:

Ds. H. W. H. VAN ANDEL, praeses.

M. VERWOEST, scriba.

Onderstaande regel op pag. 3, regel 20 en 21 van onder tusschenvoegen.
aanhalen, ze hebben allen, om gemakshalve deze kwalificatie even over